

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 29. marca 2018 - Leto XXVIII, št. 13

ŽELELJMO VAM BLAJŽENE VÜZEMSKÉ SVETKE!

PRPOVEJSTI ZA ODRASLE
stran 3

KRČMARICA, BAUTOŠICA ...
stran 7

GNAUK SO POSEJALI, DVAKRAT SO POŽELI
stran 8

Na svetek se trbej pripraviti od znotra pa od zvana

Župnik v edni naši vasi, gda je kakšna dva kedna pred vüzmom pogledno po na pau prazni stolicaj pred mešov v cerkvi, je malo v šali, dapa bole žalostno pravo: »Vej gda mo šonko svečali, de cerkev tak puna, ka nej v stolicaj pa nej na kauruši nede mesta, korblov de pa telko, ka se nemo mogli geniti od njih.«

Po njegvi rečaj se mi je porodilo pitanje, zakoj je važno (fontos) tistim lidam, stere ovak nigdar ne vidimo v cerkvi, ka na vüzem prinesejo vüzemske jedi svečat? Zakoj mislijo, ka vüzemska šonka, gren, dajca, sau pa krü ali kolač morajo biti blagosloveni? Samo zatok, ka se tak šika ali ka je takšna šega? Če ne võrvlejo, ka mesau (pri nas šonka) simbolizira Kristušovo tejlo, na redečo pofarbana dajca kaple njegve krvi, gren ceve, s sterimi so ga na križ pribili, kolač pa trnjovo krono, zakoj se tak paščijo k blagoslovi, ka pridejo pred tistimi, steri redno odijo v cerkev?

Zakoj je nam važen zvünešnji videz svetka, če v bistvo svetka ne võrvlejo? Okinčamo svoj ram z dajci, zavci, raužami, v graci na kakšno malo drejvo obejsimo telko plastični dajec kak listje pa trave ... Vej pa tau je zdaj nej težko, po bautaj dobiš vse, falejše ali dragše, vsakši se leko odlauči, kelko penez ma za tau.

Nej je baja, če za te najvejši krščanjski svetek okinčamo svoje hiše, če red napravimo kauli iže, vej je pa tau vsigdar tak bilau. Gnauksvejta so vse tisto, ka je staro bilau, ka so kaulak ramov vküppograblali, z drejv dolazrezali, zažgali na ognji na velko soboto. Zatok je pa te ešče na več mejstaj goro ogenj, ka po par iž je na eno mesto znosilo vse tisto, ka je po dugi zimi zažgati trbelo. Kauli ognja so se te domanji lidgé bola na tijo radüvali goristanenji.

Dapa ka nazaj pridem na čapaš svoji misli. Baja je tau, če se samo z zvünašnjim kinčanjom (okrasitvijo) spravlamo, če v tom časi, gda vsigdar silo mamu, nemamo časa za svojo notranjost, za düševno pripravo na svetek. Leko je tau molitev na samom, leko vküper z drugimi, gda se moli križna paut... Dapa leko je tau več tolerance ali pomauč drugim lidam, tistim, steri so potrebni pomauči.

Samo dvauje vküper de valano, samo tak mo leko na vüzensko nedelo zazranka mirno k stauli sedli pa pogeli blagoslovlene jedi, samo tak mo leko z mirnov düšov se veselili pri vüzemski meši tauma, ka je Odrešenik od smrti vstau.

Marijana Sukič

NARODNOSTNO VPRAŠANJE REŠ

Madžarski Parlament je natančno pred sto petdesetimi leti sprejel zakonsko uredbo, ki je od leta 1868 uravnavala narodnostno politiko v ogrski polovici dvojne monarhije. Ob okrogli obletnici je Odbor za narodnosti na Madžarskem skupaj z Direktoratom za javne zbirke in prosveto pri Uradu Parlamenta 19. marca priredil znanstveno konferenco z naslovom »Narodnosti in zakonodaja na Madžarskem«. Svečani dogodek se je odvijal v dvorani zgornjega doma budimpeštanskega Parlamenta, ki je do potankosti identična z dvorano, kjer še danes zasedajo madžarski poslanci. Gostje so prostor napolnili do zadnjega kota, pozdravil jih je predsednik Parlamenta *László Kövér*. V svojem nagovoru je poudaril, da so se madžarski voditelji v času dualizma zmotili, ko so mislili, da bodo manjšine prisvojile madžarsko identiteto. Tako

ve, *Miklós Soltész*. Poudaril je, da gleda vlada na narodnosti kot na vir moči, ne pa nasprotnike, na kar kaže tudi 40-odstotna rast njihovega števila v desetih letih, ali to, da je med letoma 2010 in 2018 število narodnostnih šolskih zavodov naraslo z 12 na 82. Narodnosti z Madžari povezuje skupna rodna gruda, in se jim ni potrebno bati, kajti Madžarska ne skrbi le za zamejske Madžare, temveč tudi za narodnosti na lastnem ozemlju. Jubilejna znanstvena konferenca se je odvijala v treh sekcijah, vsem je predsedoval predsednik gostiteljskega odbora *János Fuzik*, sicer zagovornik slovaške narodnosti. Prvi predavatelj, strokovnjak za t. i.

stnega vprašanja, kar se pa je izkazalo za zmotno.

Kot drugi je na govorniški oder stopil akademski doktor *Róbert Hermann*, ki je predstavil svoja dognanja o prvem madžarskem narodnostnem zakonu, sprejetem 28. julija

Na povabilo slovenske zagovornice Erike Köles Kiss so Sombotela in Budimpešta.

»Zgornji dom« Parlamenta so napolnili gostje iz vse države in vseh narodnosti

je po Trianonski mirovni pogodbi tretjina Madžarov prišla v manjšinski položaj. V naši skupni regiji pa danes vsem nam preti globalna vladavina, ki želi vsem odvzeti naravno identiteto. Zato je pomemben madžarski temeljni zakon (ustava) iz leta 2011, ki označuje narodnosti kot državotvorne dejavnike, je izpostavil predsednik Parlamenta. Posvet je s svojim nagovorom odprl državni sekretar, pristojen tudi za narodnostne zade-

»reformno obdobje« *Tamás Melkovics*, je poudaril, da je bilo narodnostno vprašanje zmeraj ključno. Nekateri so menili, da je malomarnost prednikov, da niso asimilirali manjšin. Drugi so poudarjali, da bodo liberalizem, nacionalizem in osvoboditev tlačanov spontano spojili narodnosti z Madžari. V tem obdobju se je rodila zamisel o madžarskem narodu kot »edini politični naciji«, vsakdo je računal na samodejno rešitev narodno-

1849. Evropskih vzorov v tistem času ni bilo, porajala pa so se vprašanja, ali iz priznanja neke narodnosti ne sledijo zahteve po ozemlju. Pogajanja so napredovala počasi, največ pripomb in pomislekov so imeli Hrvati, Srbi in Romuni. Končno so le sprejeli zakon, ki pa je dopuščal v glavnem le delno uporabo narodnostnih jezikov v uradih, šolah in cerkvah.

Nekdanji vodja Inštituta za manjšinska vprašanja, akademik *László Szarka*, je spregovoril o nastanku narodnostnega zakona leta 1868. Izpostavil je, da je po »Nagodbi« prišlo še bolj v ospredje načelo »nedeljene politične nacije«. Na državnem zboru leta 1861 so avtonomistične težnje Slovkov, Srbov in Romunov pomenile neresljive dileme. Minister za prosveto *József Eötvös* je predlagal samoupravljanje skupnosti po vzoru Švice, minister *Ferenc Deák* pa je kljub temu ohranil ne-

SEVALI TUDI PRED 150. LETI

deljenost države z določenimi jezikovnimi, šolskimi in kulturnimi pravicami manjšin. Narodnosti pa so želele več, je pokazalo sledečih petdeset let. Po krajšem odmoru je sodelavec Madžarske akademije znanosti, zgodovinar *András*

o se posveta udeležili Slovenci iz Porabja, mpešte

Cieger, predstavil svoje ugotovitve o uresničevanju narodnostnega zakona iz leta 1868 v praksi. Ogrska država je podpirala razna društva kot sredstva kulturnega in gospodarskega samoupravljanja, z ohranjanjem madžarskega naroda kot »prvega med enakimi«. Srbski kulturniki so zahtevali podporo za Srbsko narodno gledališče, zaradi česar se je razplamtela polemika o enako/več/manjvrednosti posameznih narodov. Razprave so se razvile tudi o tem, ali lahko država podpira madžarske ustanove, če ne pomaga manjšinskim.

Zgodovinski del konference se je zaključil s predavanjem mladega zgodovinarja *Kálmána Árpáda Kovácsa*, ki se je osredotočil na vprašanje šolstva in cerkve na dualističnem Ogrskem. S pomočjo diagramov je prikazal, kako sta se v letih dvojne monarhije razvijali na primer pismenost in šolanost v krogu narodno-

stnih skupnosti. Obenem je naštel pravice manjšin do izbire jezika v lokalni upravi, cerkvenih obredih, umetnosti, znanosti, gospodarstvu in pri društvih. Narodnosti so se lahko odločale tudi o šolninah, učiteljskih službah, učnih načrtih ali učbenikih.

Zadnja tri predavanja so se osredotočila na prvi narodnostni zakon po spremembi sistema, in sicer iz leta 1993. Vodja nekdanje »Manjšinske okrogle mize«, bolgarski sociolog *Toso Doncsev*, se je spominjal na sestajanje omenjene instance pred četrto stoletja. Majhne narodnostne skupnosti so zahtevale krovni zakon, s čimer sta soglašali tudi notranja in zunanja politika. Predavatelj je orisal razvoj delovanja okrogle mize, ki je pripravila in izvedla sprejetje zakona o narodnostih, podprtega tudi s strani takratne opozicije.

Spominjanje je nadaljeval nekdanji predsednik Srbske državne samouprave *Pero Lastić*, ki pa je največ poudaril dal neuresničenim željam.

Ob zgodovinarjih so svoje poglede predstavili tudi narodnostni politiki - *Toso Doncsev* (spredaj) in *János Fuzik* (zadaj)

Odrpito vprašanje po njegovem ostaja pod- ali prirejenost lokalnih, regionalnih in državnih samouprav; parlamentarno zastopstvo, ki (demografsko) omogoča polnopravnega poslanca le dvema narodnostima; pomanjkanje sankcij za kršitev narodnostnih pravic ter nekaj osebnih vprašanj, kot so registracija, izključitev tujih državljanov,

vpliv ljudskega štetja in uvedba jezikovnega kriterija.

Mednarodno pravno ozadje narodnostnega zakona je osvetlila namestnica varuha človekovih pravic za narodnostne pravice *Erzsébet Sándor Szalay* in poudarila, da je leta 1993 na Madžarskem nastal vzoren sistem za zaščito manjšinskih pravic. V tistih časih je v Evropi prevladovalo vzdušje, naklonjeno manjšinam, nastali dogovori pa so le delno zagotavljali zaščito. Naloga šolskih, samoupravnih in medijskih ustanov ostaja pripraviti mlade generacije za življenje v inkluzivni družbi, je zaključila strokovnjakinja za pravno področje.

Konferenca v madžarskem Parlamentu se je končala z zaključnimi mislimi pobudnika posveta, zagovornika srbske narodnosti *Ljubomira Alexova*. Poudaril je, da je konferenco sklical z namenom predstavitve naprednih misli v preteklem stoletju in pol. Tendence se nadaljujejo, pričamo izboljševanju položaja,

Prpovejsti za odrasle

Letos je že drugič zvala Pokrajinska in študijska knjižnica iz Murske Sobote na poslušanje prpovejsti tiste odrasle, steri tak mislijo, ka so pravljice (mesék) nej samo za mlajše. Najprva so bili na generalnom konzulatu, 19. marcuiša je pa bila soorganizator Slovenska zveza. Navzauče v Slovenskom domi sta pozdravila predsednik ZSM *Jože Hirnök* pa direktorica soboške knjižnice *Klaudija Šek Škafar*. Na gosli je špilala *Maja Cigan*, stera je trno razveselila poslušalce s svojim lejnim igranjem.

Prpovejdali so nam: (z leje) *Ana Sušec*, *Vesna Radovanovič*, *Metka Sraka*, *Branko Pintarič* pa *Karči Holec*

Pripovejdati je začnila *Metka Sraka* iz Murske Sobote, za te večer si je vöodebrala dve porabski pripovejsti, prva je gučala o tom, kak je sodak znauro Cigana, druga pa o tom, kak se je Cigan ženo.

»Tü počiva verti hvaležen kokautek,« je končala svojo dugšo pripo-

Pravličarke pa poslušalci; v prvi vrsti violinistka *Maja Cigan*

vejst *Ana Sušec*, stera je pripovejdala o tom, kak je mali kokautek, steroga je njegvi vert sto zarezati, napravo iz verta krala.

Naš kolega *Karči Holec* je pripovejdo štorijo iz svoje knjige *Andovske pripovejsti* z naslovom *Biciklin*. Zvedli smo, kak je Franci küpo stari nemški biciklin, dapa voziti se je nej znau z njim, zatok se je najšo v mlaki.

Vesna Radovanovič je povedala lejpo pravljico *Ferija Lainščka* iz knjig *Mislice*, stera so vöprišle leta 2001 v knjižni zbirki »Med Muro in Rabo«. Žalostno-srečna zgodba *Gustija* pa *Zalike* je pá očarala poslušalce.

Pripovedovanje je končo *Branko Pintarič*, prešto je preikmursko pravljico o strici vuki, tetici lisici pa botri zavci z naslovom *Kak so šli v lejs trejbit*.

Pravlični večer se je organiziro v okviru projekta *Obujamo dediščino*.

M. Sukič

Foto: *L. R. Horváth*

PREKMURJE

Variacije iz Herenda

Svetovno znani porcelan iz Herenda, steroga je trno rada mela tudi angleška kraljica Viktorija, se je z razstavo z naslovom Variacije iz Herenda v Lendavi prvo paut predstavilo v Sloveniji. Pozdravne guče so meli doma nji župan Anton Balažek, dr. Attila Simon, generalni direktor Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt., in umetnostna zgodovinarica Judita Krivec Dragan. Razstavo je odprla Damjana Pečnik, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije. Vsi tisti, steri te do 10. maja prišli v Lendavo, te si leko v njihovom gradi poglednoli 257 vrhunsko napravljenih falatov porcelana, vse od sklejc, šalic, talejrov, vaz in drugih umetnin, stere so vsevküper vredne 300 gezero evrov.

V manufakturi Herendi Porcelánmanufaktúra Zrt., stero je leta 1826 gorspravo Vince Ferencz Stingl, ške gnesden delajo porcelan z rokami, nej mašinami. Njihovo posaudu in okrasne izdelke zaznamüvlejo ročne poslikave s cvetličnimi in živalskimi vzorci v pastelni farбай in ornamentu. Njihovi izdelki so že dostakrat daubili nagrade. 1851. leta, gda je bila svetovna razstava v Londoni, pa je manufakturi Herendi posebno priznanje dala kraljica Viktorija. Njoj se je jedilni servis, na sterom so bili stilizirani cvetje in metulji, tak povido, ka ga je naraučila za angleški dvor. Od tistoga cajta takši servis nosi ime Viktória, njegovi vzorci pa so ške gnesden med najbolje priljubljenimi.

Galerija-Muzej Lendava, stera je v zadnji lejtaj pripravila že dosta zanimivih razstav, de na lendavskom gradi 18. maja odprla ške razstavo del znanoga belorusko-francoskoga slikara Marca Chagalla.

Silva Eöry

OBČNI ZBOR DRÜŠTVA IN FORUM ZAGOVORNICE V

Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel v Somboteli má šegau vsikšo leto v drügoj polovici marcüša držati občni zbor, svoj velki dijilejš. Letos 17. marca se je v kancelaji v središči Železne županije zbralo više tresti članov društva, ka aj bi spoznali, ka vse je društvo delalo v preminaučom leti pa kakše plane majo voditeli za leto 2018.

Predsednica slovenskoga kulturnoga društva *Ibolya Dončec Merkli* je oprvin gučala o vertivanji v leti 2017, ka so navzauči člani enoglasno sprejeli. S pomočjauv projecirani fotografij jim je predsednica Sombotelske slovenske samouprave *Marija Kozar* nutpokazala, kakše programe sta društvo ino samouprava vküper organizirala v preminaučom leti. Leto se je začnilo s konferenco o *Avgusti Pavli*, aprila je bila že tradicionalna tura na cvejtno nedelo. Na paut so se podali v Monošter na Porabski dan (junij), na Gorenji Senik na 30. oblejtnico smrti *Janoša Kühara* (september) ino v artikularna mejsta Slovincov Nemescsó pa Surd (oktober). Z busom so se na prauško odpelali v »srce Slovenije« (Šmartno pri Litiji - junij), bili pa so glavni organizatorji sombotelskoga Narodnostnoga dneva (pozvali so porabske pensioniste - september). Pevska skupina *Sombotelske spominčice* je gorstaupila na več mejstaj (Monošter, Verica, Sakalovci, Gorenji Senik ino Markovci), leto se je končalo s čakanjom slovenskoga Miklaüša.

Po tistom, ka so prejkpoglednoli preminaučo leto, so leko sombotelski Slovinci vidli kratek film, šte-

Predsednica Ibolya Dončec Merkli je nutpokazala vertivanje Slovenskoga kulturnoga društva Avgust Pavel

ri je nutpokazo slovenske varaše vnoči, s posejvtami. Tak so se leko spominali na vse prauške, na šteraj so do tega mau gorpoiskali že vse vekše krajine matičnoga rosaga.

Člani društva so enoglasno sprejeli plane za proračun (költségvetés) za leto 2018, čüli pa so tau tö, kakše programe organizirata društvo pa samouprava v etom leti. Letos je Pavlova tura na cvejtno nedelo bila že na slejdnjo nedelo v marcüši, aprila do v Škanzeni igrali *Špajnsni-flajnsni muzikanti*. Ob 25. oblejtnici madžarskoga Zakona o narodnostaj Slovinci gorpoiškejo nemške vesnice v Železnoj županiji (maj), odpelajo pa se v Vraš na Srečanje Porabski Slovincov ranč tak (junij). Na prauško dejo v »središče sveta«, vesnico Osek pri Novoj Gorici (junij), v Škanzeni do pa vküper mlatili z Andovčari (avgust). Po Narodnostnom dnevi (september) avtorji nutpokažejo svojo knigo o madžarski beguncaj v Sloveniji leta 1956 (oktober). Najvekši svetek držijo oktobra, 20.

oblejtnico slovenske samouprave (1998-) ino slovenskoga kulturnoga društva (1999-), za šteroga vodajo

prospekt pa dajo napraviti eden film tö. Leto se konča decembra, gda slovenski Miklaüš pá gorpoiške sombotelske mlajše. Sombotelske spominčice večkrat gorstaupijo, med drügimi v Razkrižji pa Mozirji v Sloveniji ino doma v Somboteli pa na Gorenjom Seniki. Člani društva so plane voditelov sprejeli. Predsedni-

Slovenska zagovornica Erika Köles Kiss je prosila Slovence, aj se registrirajo njihini državinski člani tö

ca Ibolya Dončec je eške vsikšoga pozvala, aj pride med 9. in 11. aprilom v sombotelski kino, v šterom do nutpokazali tri slovenske filme, tau baudejo Slovenski filmski dnevi. Dale v programi je slovenska zagovornica v madžarskom Parlamenti *Erika*

Köles Kiss držala forum, na šterom je nutpokazala svojo delo v preminaučom mandati pa prosila Sombotelčare, aj se dajo v ském vekšoj numeri registrirati kak Slovinci na letošnji parlamentarni volitvaj (választások), pa aj dejo svoj glas dati tö. (Registracija se je zaključila 23. marcüša.op. urednika). Kak je povödala, dale de se tö trüdila za Slovence zvün Porabja, probala de poiskati tiste po drügi vesnicaj pa varašaj ranč tak. Najbole glavno je prej, ka vküper držimo ino cejnimo pa poštüjemo delo pa trüd eden drügoga, pa ka skrb mamu na svojo kulturo ino gezik. Moremo pozvati mlade na svoje programe, ka aj bi nej sploy vkraj od svoji korenjé prišli, je povödala zagovornica. Aj čütijo, čütimo, ka smo leko gizdavi na tau, ka smo Slovinci. Erika Köles Kiss je cujdala,

ka nas je malo, eden človek more včasi pet funkcij nositi. V preminauči štiri lejtaj so na Vogrskom prej začnili bole skrb meti na narodnosti, rosag je grato njihini prvi partner, v prvom redej Ministrstvo za človeške vire (EMMI). V parlamentarnom Odbori

SOMBOTELI

za narodnosti na Madžarskem (Magyarország nemzetiségek bizottsága) so nutri vsi zagovorniki (szószólók), šteri so dosta kaj dosegili. Narodnosti majo leko na priliko vrtce, osnavne pa središnje šau- le, univerzitetne katedre tak tō, če tá odi samo malo mlajšov ali dijakov.

Zagovornica je eške gnauk pozvala k registraciji, vejpa se je do srejde marciuša za Slovence registrerale komaj sedemstau lūdi, od té pa samo malo več kak dvejstau za parlamentarne volitve. Brezi volivcov bau delo zagovornice žmetno, vejpa leko pitajo: »Kelko vas sploj geste?«

Erika Köleš Kiss pravi, ka v Sloveniji gučijo ništerni že o konci Porabski Slo- vencov. Una pa misli, ka tačas, ka vküper odimo, ka se slovenski pogučavamo, nas eške itak geste. Tak je prej na pamet vzela, ka se matična domovina malo menje briga za nas kak za Slovence po drūgi saused- ni rosgaj.

Naša veuka šansa je prej turizem, depa moremo dose- gniti tau tō, ka mladi osta- nejo v Porabji - ne smejmo pozabiti na poštij, infra- strukturo. Napraviti bi mogli svojo narodnostno mikroregijo s svojim go- spodarskim programom, je zaključila zagovornica.

Predsednica slovenske samouprave Marija Kozar se je eške zavalila Eriki Köleš Kiss, ka je dala dobre tanače za pridobitev dr- žavne podpore (feladatala- pú támogatás). Srečanje sombotelski Slovincov se je končalo s spejvanjom porabski ljudski pesmi.

-dm-

Sándor Vályi: Iz dežele daljne

PRIŠLA JE NOVIC A V VAS

Dr. Bojan Zadravec ter Pokra- jinska in študijska knjižnica v Murski Soboti sta povabila na predstavitev pesniške zbirke Sándorja Vályija Iz dežele dal- ne, napisane v madžarščini in v prevodu dr. Jožefa Smeja v

Pesmi Sándorja Vályija je na predstavitvi zbirke interpretirala dramska igralka Polona Vetrh

slovenski jezik. Pesmi je zbral in uredil Franc Kuzmič, ki je ob prevajalcu tudi avtor spreme- ne besede. Založnik knjige je Bojan Zadravec, ki je za na- slovnicu izbral sliko Endreja Gönterja Ravnica. Kar nekaj kulturnih dogodkov je bilo doslej v Pokrajinski in študij- ski knjižnici dobro obiskanih, zelo verjetno pa nobeden do- slej ne bolje. Vzrok za to je, med ostalim, verjetno v tem, da je bil Žid (po sedanjí urad- ni terminologiji v Sloveniji Jud), zato tudi udeležba judov- ske skupnosti iz Ljubljane na predstavitvi zbirke ter avtorje- vega dela in življenja. Na do- godek je prišla tudi Vályjeva vnukinja Kathy Vályi, ki živi v Združenih državah Amerike. Dr. Sándor (Aleksander) We- iner (1883 - 1944) je bil ro- jen v Sombotelu. Priimek si je spremenil pozneje. Študij prava je končal v Budimpeš- ti in kot pripravnik prišel v Mursko Soboto, kjer je postal odvetnik. Pripravnik pri njem je bil Štefan Kovač - Marko, narodni heroj, katerega sin prav tako Štefan Kovač, ki živi v Nedelici, je bil med ude- leženci dogodka.

Kako je nastala pesniška zbir- ka Iz dežele daljne, opisuje

Franc Kuzmič. »Med pregle- dovanjem soboškega tedni- ka Muraszombat és vidéke (izhajal 1884-1919) pred prvo svetovno vojno so me še posebej pritegnile pesmi v madžarščini, pod kateri

mi je bil podpisan nekdanji soboški advokat dr. Sándor Vályi. Postal sem pozornejši in hitro ugotovil, da je teh pesmi kar precej, pravza- prav kar za majhno zbirko. Že na prvi vtis so se mi pes-

mi zdele vabljive in nekako drugačne, branje treh pesmi v poskusnem prevodu Jožefa Pappa pa je dalo še jasnejšo in zanimivejšo noto. Poro- dila se mi je ideja, da bi vse objavljene pesmi prevedli in tudi izdali, saj v Prekmurju v tem obdobju niti nimamo književnikov. Vály pa je, čeprav rojen na Madžars- kem in tam tudi šolan, zelo mlad prišel v Prekmurje, se tu kaj hitro tudi udomil in ostal vse življenje.«

Francu Kuzmiču je uspelo

pridobiti dobrega prevajalca iz madžarščine in tudi pesni- ka Jožefa Smeja, ki je sprejel izziv, ker so mu bile pesmi všeč. Zelo hitro se je lotil pre- vajanja. Kmalu sta se projektu pridružila Klavdija Sedar in Bojan Zadravec, ki je navezal stike z Vályjevimi sorodniki v Ameriki.

Sándor - Aleksander Vályi je pisal ljubezenske, domoljub- ne in nabožne pesmi. Preva- jalec Jožef Smej tudi na kratko opiše, kako je razumel in dojel vsebino pesmi, kjer izpostavi pesnikovo narodnostno in versko pripadnost ter pove- zanost z okoljem, v katerem je živel.

V zbirki je štiriintrideset pes- mi, med katerimi je tudi »iz- posojena« za naslov zapisa: Prišla je novica v vas. In še nekaj značilnih naslovov: Iz dežele daljne, Moje pesmi, V slovo, Pravljica, pravljica, Vstali bomo, Silvestrska pesem, Pisanke, Prepevam o nekem dekletu, Amorja so

umorili, Kaj bo z nami?

Pesmi Sándorja Vályija je na predstavitvi zbirke interpre- tirala dramska igralka Polona Vetrh, ki je zelo pohvalila pre- vod kar je očitno iz tega, kako tekoč, brez zatikanja je verz. Spomine na svojega dedka je opisala vnukinja Katyi, ki se je najprej zahvalila Bojanu Zadravcu, ker je rešil stoletne pesmi iz knjižničnih arhivov ali ker je našel dvojezičnega pesnika, da jih je prevedel.

Ernest Ružič

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Leko se domau zvozi jo drva, stera so že podrejša

Pomalek se začna vegetacijski čas v gauščaj pa po pravici po- tejn bi več nej bilau slobaudno tam nej sekati pa nej vövoziti drva, sploj pa če je zaščiteno območje (védett terület). V Železni županiji tau najbola vala za Porabje, Órség, pa za Kőszeg, gde so največše pa naj- bola zaščitene gošče. Po zakoni je tak, sto ma dovoljenje pa ščé sekati, tisti pozimi mora drej- dje podrejši pa vküpožagati, do konca marciuša pa tau vse vövoziti, še prvin kak bi se ve- getacija začnila. Samo ta zima pa sprtulejt sta nej bili taši, ka bi v gauštija leko delo pa drva vövozilo. »V Porabji je lüstvo vsig- dar v harmoniji živeló z nara- vov, zato sem proso Nacionalni park Órség, aj lüstvo tisti lejs, ka so ga že vöpodrli, v vegeta- cijskom časi leko vövozilo,« je pravo V. Zsolt Németh, državni sekretar pa poslanec te regije. Direktor Nacionalnoga parka Órség je tapravo, kak dotejga mau vsigdar, zdaj tō dopistijo, samo k tauma vsakši, sto drva štje vövoziti v vegetacijskom obdobji, najprvin dovoljenje (engedély) mora prositi od Gozdarskoga urada, zato ka ta regija je fejst zaščitena. Tak ka zavolo nji tista drva, stera še zdaj podrejšo v gauštji lejšjo, ne pridejo na kvar. Dapa tau vsakšoma tapovejo pa dolana- pišejo, na koj morajo skrb meti, če v vegetacijskom časi v gauštji delajo. Tak ka zdaj že samo za- tau trbej nam moliti, nej ka bi potejm deževno vrejmen prišlo. Tau je vse lejpo pa dobro, dapa tau zato itak ne razmejmo, kak je tau, ka v Sloveniji pa v Avstri- ji, par kilomejtrov kraj od nas, cejlo leto leko podira pa drva vozi iz gauštje!

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Predsednik vlade je odstopil

Potem ko se je vrhovno sodišče odločilo, da razveljavi referendum o drugem tiru, je predsednik vlade Miro Cerar sporočil, da se je odločil podati odstopno izjavo državnemu zboru. »Danes se je prelila kaplja čez rob, projekt drugega tira je doživel nov udarec, ki so ga povzročili tisti, ki želijo ustaviti pozitivni razvoj Slovenije. V takšnih zgodbah ne želim sodelovati,« je v izjavi po seji vlade dejal vidno razburjeni Cerar. Spomnil je na slabo stanje države izpred treh let in pol, ko je njegova vlada nastopila mandat, in zatrdil, da je danes stanje popolnoma drugačno. »Imamo tretjo najvišjo gospodarsko rast v EU, napovedi za letos so zelo dobre, imamo najnižjo brezposelnost po 2009, prvič po 2008 imamo uravnotežen proračun, posledično se bo javni dolg letos znižal z 80 na 70 odstotkov, v državo smo pripeljali tuje investitorje, ki odpirajo kakovostna delovna mesta, z mrtve točke smo premaknili projekt drugi tir,« je naštel Cerar in še sporočil: »Spoštovane državljanke in državljani, država je danes v bistveno boljšem stanju kot leta 2014. Oblast vračam v vaše roke.«

Miro Cerar je tudi poslance v parlamentu že obvestil o svojem odstopu. S tem je prenehal mandat celotni vladi, ki bo opravljala le še tekoče posle. Cerar je znova poudaril, da je Slovenija v zadnjih treh letih bistveno napredovala in je v precej boljšem položaju kot leta 2014. »Naj živi sodobna, solidarna in svobodomiselnna Slovenija,« je svojo obrazložitev odstopa zaključil Cerar. Ali bodo volitve, ki sledijo, redne (junija) ali izredne (maja), bo odločil predsednik republike Borut Pahor.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

PRVA OPRAVILA – SETEV, PIKIRANJE, PRESAJANJE

Najprej sejemo zelenjadnice, ki potrebujejo veliko toplote in časa za vzgojo, in sicer že proti koncu januarja, februarja. Nadaljujemo v mesecu marcu. Paprike, jajčevci, feferoni, bučke in čili so plodovke, ki se jih najprej lotimo. Pri nas je v tem obdobju mrzlo, prekratek dan za kakovostno vzgojo sadik, zato s setvijo ne hitimo. Poznati moramo zahteve rastlin, da dobimo nepretegnjene rastline s kompaktno koreninsko grudo. Takšne rastline bodo imele optimalne možnosti za nadaljnje oblikovanje stebel, cvetov in plodov. Za doseg takšnih ciljev je potrebnih več dejavnikov.

SETVENI SUBSTRAT

Pripravimo primerno ogret substrat za setev, ki ga lahko napolnimo v lončke ali setvena korita že nekaj dni prej. Tako preprečimo šok, ki

rastlin izbiramo najtoplejša mesta v stanovanju. Pomembno je, da ohranjamo

Kapucinke so prekrasen okras za gredice, pa tudi za uporabo v kulinariki

visoko temperaturo zraka, enakomerno osvetlitev in primerno vlažnost. Razlika

Poletne astre sejemo v korita na notranjih okenskih policah; poleti so primerne za šopke z dolgo vzdržljivostjo

bi lahko onemogočil optimalen vznik, kot če bi uporabili substrat iz mrzlega prostora. Uporabimo profesionalne substrate, ki so toplotno obdelani in tudi razkuženi. Substrat za setev naj ne bo preveč fino mlet, a hkrati ne pregrob in mora dobro zadrževati vlago in hranila.

POSKRBIMO ZA PRIMEREN PROSTOR S TOPLOTO IN SVETLOBO

Za setev najzahtevnejših

med dnevno in nočno temperaturo naj ne bo večja od 5 do 10 °C. Po vzniku moramo sadike redno vrteti okrog svoje osi, da se ne bi preveč usmerile proti viru svetlobe, sicer lahko postanejo krhke, pretegnjene in se rade lomijo. Poleg svetlobe, toplote, vode in hranil je pomembno zračenje, predvsem v toplem vremenu.

ZALIVANJE IN GNOJENJE

Pri premajhni osvetlitvi in

nizkih temperaturah posevke tudi manj zalivamo. Setveni substrati vsebujejo

zadostno količino dušika za tvorbo listov in stebel, zato ga ne dodajamo. To še posebej velja, če smo za setev uporabili substrate z dodatnimi makro- in mikrohranili. Pri

Pikiranci paprike v dovolj veliki posodi iz časopisa, v kateri razvijejo bogato koreninsko grudico

oskrbi mladih sadik plodovk je veliko pomembnejši fosfor, ki ga rastline potrebujejo za razvoj koreninske grudice. Med prvimi, ki jih spomladi sejemo in sadimo, ko sneg skopni in se zemlja dovolj osuši, so: bob, peteršilj, grah, rukula, čebula in spomladanski česen. Čebulo lahko prideamo iz čebulčka, z neposre-

dno setvijo semena ali tudi iz sadik. Česen, tudi spomladanskega, pridelujemo s sajenjem strokov. Ne pozabimo pa pospraviti z vrta zadnje zelenjave, uporabne ali odpadne. Čebula razvija plitev koreninski sistem, to pomeni, da mora imeti na razpolago dovolj hranil. Praviloma jo gojimo za vrtninami, ki smo jih gnojili s hlevskim gnojem. Neposrednega gnojenja z večjimi količinami hlevskega gnoja pred sajenjem čebule se izogibamo.

Ne pozabimo, da ima kakovostna sadika za presaditev od štiri do šest, lahko tudi do osem pravih listov. Po dolgih mesecih skrbne vzgoje sadik nikar ne sadite prehitro v premalo ogreta tla. To opravimo, ko imajo tla npr. 15 °C, to je približno konec aprila ali v začetku maja.

PREBLISK

Ne pozabite sejati cvetlic, ki so na pravem vrtnu nepogrešljive. Z njimi lahko tudi naj-

manjši košček zemlje spremenimo v barvit del našega življenja. Sejemo enoletnice (poletne astre, kapucinke, cinije, orlice, zajčke, sončnice, gazanije in druge) in tudi suhe rože (različne statice, črno kumino, pajčolanko, slamarice, gomfrene, lan).

Besedilo in fotografije: Olga Varga

Štefka Kalamar iz Trdkove

KRČMARICA, BAUTOŠICA, ŠOFERKA, SAKAČICA...

Štefka Kalamar iz Trdkove, stera je lani decembra slavila svoj 90. rojstni den, je gor rasla (te ške s priimkom Skledar) v vesnici Rogašovci, ge so meli njeni krčmo: »Bile smo štiri sestre. Ges sam najstarejša, druġga se je rodila Albina, ona ške furt žive na

Štefka Kalamar

našoj domačiji, za njauw Micka, po tistom pa ške Te-rezija, stera je pred dvema letoma mrla v Dajčlandi, gé je živela.«

Štefka je že od malih naug pomagala v domanji krčmi. Že njena stara mati in njeni druġi mauž, steri se je piso Bagari, sta mela krčmo: »Moj oča, steri se je v Rogašovce priženo, je biu vövceni mesar. Ges sam svojoga moža Alojza spoznala v poklicni gostinski šauli v Murski Soboti. Šaulanje je držalo eno leto. On se je iz Martinja v Soboto s piciklinom vozo, ges pa iz Rogašovec z busom. Spaumnim se ške, gda smo meli na konci vižgo, so trge profesori prišli iz Ljubljane in so nas spitalavi. Vse sam znala, odgovarjati smo mogli slovenski pa tudi po nemško smo mogli znati povedati, kak se kakšnomi gestiji pravi. Dobila sam tudi eno pitanje povezano z ribami, samo ka smo se mi tau nej včili, tak ka sam tau

te nej znala. Naš profesor je tistim iz Ljubljane pravo, ka naj oprostijo, ka nas je on tau nej navčo.«

Tüdi držina Alojza Kalamara je mela krčmo v Martinji: »Tau je tak bilou, ka je njegova mati živela v Meriki in je ške prva, kak je prišla domau, moži pošilala penezze, ka je leko napravo krčmo. Nej samo krčmo, tudi dosta grünta so küpili. Moj mauž, oženila sva se 1955. leta, je škeu, ka bi šla živet in delat na Gorenjsko, na Bled, ge se je on prva že neka cajta včiu in tudi delo. Samo po tistom, ka je njegov mlajši brat šau k sodakom, je trbelo titi domau pomagat materi

in oči delat v krčmi. Vsi štirge pojdje so trno gledali na mater, moj mauž pa ške najbolje, tak ka sva te ostala v Martinji. Že prva kak sva se oženila, je on tam spodkar v vesi zazido ram in tam smoduga leta tudi živeli, prva kak smo te sledkar zazidali té ram v Trdkovi, gé ške zdaj živemo.«

Alojzi in Štefki sta se v zakoni naroudila dva sina, 1959. leta Danilo, pet let sledkar ške Srečko. »Ge sam te ške večkrat domau šla pomagat našim v Rogašovce. Po tistom, ka je njegov brat prišo nazaj od sodakov, je moj mauž začno delati v zadružni bauti. Ge sam njemi včasitüdi pomagala, pauleg toga sam dosta na grünti delala, vej pa smo meli konje, krave in svinje. Sledkar sam tudi ges redno službo kak bautošica dobila,« je raztolmačila Štefka in povedala, ka je 1964. leta kak ena prvih žensk na Goričkom napravila vižgo za auto. Ške gnesden se

iz Trdkove sama pela na obisk do svojih sester, sterivi kak dovici živeta pri Svetom Juriji in v Rogašovcaj, pauleg toga pa ške v cerkev pri Nedeli: »Rada vozim, samo ka me več ne pistijo preveč daleč. Začnila sam s fičkom, zdaj vozim clio. Malo pred rojstnim dnevom so mi za dve

penez so mi dali za bencin. Vglavnom so lidge bili vaje-ni, ka ges nikdar ne povem nej, pa tudi če je bilou slabo vreme. Vala baugi, sam nikdar nej mejla nesreče, štraf pa sam tudi samo gnauk plačala. Enoga pojba sam dostakrat zadvečerek pelala k njegovi deklini. Ona je v

Tej kejp je biu napravleni, gda je Štefka slavila 90. rojstni den

leti podukšali vižgo.« V šestdeseti lejtaj preminaučoga stoletja je nej melo dosta lidi na Goričkom autoja. »Ges sam vižgo napravila malo po tistom, kak se je Srečko naraudo. Te sam že v Ženavlhaj v bauti delala. En šujster mi je pravo, ka fabrika Mura v Soboti pripravla tečaj za tau, ka se leko navčiš voziti auto, pa sam šla. Za tau sam se odlaučila tudi zavolo toga, ka je moj mauž slabo vido, pa je on nej mogo voziti. Malo po tistom, kak sam vižgo napravila, smo tudi prvi auto küpili,« raztolmači sogovornica, stera je, sploj prva leta, ene fajte taksistka bila, vej pa je nej znala prajti nej, če jo je sto proso za foringo: »Rejsan sam v tisti lejtaj malo spala. Sina sta bila ške maliva, ges pa sam pauleg službe v bauti večkrat tudi sredi noči lidi vozila k padari, v špital in inan, kama je trbelo. Ob ponedelkaj sam dostakrat prek granice na panhof v Ženavce (Jennersdorf) vozila tiste, steri so v Avstriji, Švicali Dajčlandi delali. Neka

Muri delala, on pa v Avstriji. Zrankoma sam ga te na cug mogla pelati. Gnauk mi je bencina sfalilo. Vala baugi mi ga je en, steri se je mimo pelo, posaudo. Samo te sam že malo zamüjala in sam zavolo toga malo bole na plin staupila. Malo prejk granice so me avstrijski policaji stavili in me štrafnioli za tau, ka sam prehitro vozila.«

Štefka Kalamar je dobra sakačica, tak ka je dostakrat tudi na gostüvanjih pomagala küjati in pečti. »Djajca pa melo smo meli, tak ka smo leko kaj dobroga spekli. Od mesa se je največ kokošeče nücalo, tudi za župo. In mi, stere smo bile v küjni, smo mogle iz tistoga, ka smo mele, napraviti pojedino,« se ške spaumni Štefka Kalamar, stera je ponosna (büszke) na oba sina, pravi samo, ka preveč delata. Samo znamo, ka je dostakrat tak, ka djaboko ne spadne daleč od dreve.

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in osebni arhiv Štefke Kalamar

... DO MADŽARSKE

Veliko denarja za šport in cerkev

V letu 2016 je madžarska vlada namenila za športno in cerkveno področje 7,1 odstotka vseh svojih odhodkov, v ostalih državah Evropske unije namenjajo športu in cerkvi okrog 2 odstotka vseh odhodkov. Proračun športnih dejavnosti je v letu 2016 znašal 299 milijard forintov, medtem ko je bilo temu cilju namenjenih eno leto prej le 129,7 milijarde forintov. Še večja razlika je bila na cerkvenem področju. Medtem ko so dobile cerkve leta 2015 60 milijard forintov, jim je vlada leta 2016 namenila 171 milijard. Medtem ko v Evropski uniji namenja prav Madžaska največ denarja športu in cerkvi, je država na področju socialnih izdatkov med zadnjimi, le malo na boljšem mestu je na področju zdravja in šolstva.

Alternativna lista

Skupina bivših ministrov, ki se imenuje V18, želi opozicijskim volivcem pomagati s tem, da objavlja, kateri opozicijski kandidat ima največ možnosti v določenem volilnem okraju, da preмага kandidata sedanje vladne koalicije. Država je razdeljena na 106 volilnih okrajev, po mnenju bivših ministrov bodo opozicijski kandidati v 25. okrajih zmagali tudi brez usklajevanja opozicijskih strank in odstopov ostalih opozicijskih kandidatov. Bivši ministri menijo, da obstaja 40 volilnih okrajev, kjer lahko opozicija zmaga le v primeru, če bodo vse opozicijske stranke podpirale najbolj primerne kandidata, njihov kandidat pa bi se umaknil. Taka usklajevanja bi pomagala volivcem, da bi lahko jasneje videli, kdo ima največ možnosti za zmago. Rezultat je lahko ugoden za opozicijo le v primeru, če bodo volivci, člani ali pristaši določenih strank pripravljeni dati svoj glas kandidatu druge stranke, ki jo preferirajo. Vodja skupine V18 Péter Balázs, bivši zunanji minister, pravi, da njihova skupina ne svetuje, le beleži dejstva.

GNAUK SO POSEJALI, DVAKRAT SO POŽELI

Prejšnji keden, gda sem v Števanovci odo, je bola mrzlo bilau kak v zimi, zaman smo že pomalek vō iz marciuša. Če ostane tau vrejmen pa snejg, te zavec na vūzem mlajšom gvūšno ka neda dajca talo, sem si mislo, kak sem tam stau na placi pri cerkvi. Kama aj zdaj dem, sem zmišlavo, dapa nej dugo, zato ka s planin taši mrzel veter začno fudati, ka sem skonznatne oči daubo. Zato sem pa nika nej zmišlavo, na prva dvera, ka sem ji zagledno, sem nutraskočo. *Aranka Borovnjakina*, po možej *Oreovecz*, so sejdlj pri dobrom toplom špajerti.

»Poj, pa se malo segrej,« so mi prajli še prvin kak bi se leko poklono, »vanej je tak mrzlo, ka človek leko zmrzne.«

- *Aranka neni, če tak ostane, te letos snežena vūzem baude, ka je še vejn tak nikdar nej bilau.*

»Dja tašo ne paunim, ka bi na vūzem snejg bejo, ma biti, ka ne ostane, dapa zdaj tak vōgleda, ka toplo gvūšno nede. Starejši so vsigdar tau prajli, aj marciuša snejg nede, zato ka če samo z vrečov prejk vleče, pa de sildjam škavidilo. Zdaj nej ka samo malo bi bilau snega, redno je ostano pa ga še veter nosi. Gda sem dja mala bejla, te na praznik 15. marciuša smo že vsigdar bausi prišli pa s kratkimi rokavi, te je že tak toplo bilau, ka je lejpa trava začnila rasti. Vidiš, zdaj je pa snejg zapadno, ka dja vej, nazaj na tašo se ne spaunim.«

- *Kak se je prvin lūstvo kredda dejvalo na vūzem?*

»Gda sem dja mala bejla, te smo na fašenek do paunauči še djeli mesau, od papanice do vūzma pa več nej. Zdaj bi tū tak moglo biti, dapa mi zdaj že do velkoga tjedna djemo. Na veltji tjedn že ne dam djesti, zato kak so prvin tō prajli, te na vūzem šonka nede tak dobra, nede

tak žmana. Moj dejdak, Borovnjatjin, je pravo, gda je on v Rusičkom bejo, tam so na papanico cejlo posaudo vōspekli v peči, potejn so več nika nej dali djesti štirideset dni, samo bubrike (kumare) pa krōj. Na slejdnja je že tau mislo, ka se ma zmejša, samo nakvašane bubrike pa krōj je djo, nika pa nika drūgo nej, taši siguran post je tam bejo, ka nej dajca, nej mlejko so nej smeli djesti.«

- *Ka so vaš dejdak v Rusičkom delali?*

»Zgrableni je bejo v bojni, pa te je pet lejt v Kaukazuši mogo biti. Dostakrat je pripovedo, ka tam so gnauk sejali pa dvakrat želi, taša dobra zemla je bejla. Gda so prvo paut želi, te je telko zrnje vōzlatelo pa vōpognalo, ka še gnauk so leko žetvo meli. Vsigdar v nedelo so se vōodpelali na njive, stere so fejst daleč bile, cejli tjedn so vanej bubrike pa krōj djeli pa samo v soboto so prišli vsigdar nazaj. Gda tau našim gučim, naši tau ranč ne vōrdjajo, ka je tašo bilau.«

- *Pri nas so zato tō držali post, samo nej tak sigurno.*

»V zimi, gda smo nika nej delali, te smo kloce, slive, posušene grōjške djeli dostakrat, zvūn tauga smo še dajce pa kaj mlejčnoga djeli, špejk, mesau pa kaj tašoga nej, dapa z žiraum (mastjo) smo tjōjali. Vej, ka smo te že kumar čakali, aj mesau posvečajo pa aj leko djemo. Na vūzem smo rano nesli mesau svečat, otec iz Verice, pa dočas smo nej mogli djesti, ka so od meše pejšti nej domau prišli.«

- *Če so se v Števanovce v krčmej stavili, te je dosta trbe-*

lo čakati na šunko.

»Prvin na vūzem je vse zaprejto bilau, še podnek je dostakrat vse zaprejto bilau. Od nas sta ati ali mami nosila mesau svečat, steri kak je cajt emo. Rana meša se je v

Borovnjakina Aranka iz Števanovec

šestoj vōri začnila, gda so domau prišli, te je že skur devet vōra bejla. Brž smo se nadjeli pa smo šlej nazaj k deseti

Stari držinski kejp, na njem so: Aranka, brat, mati ino oče

meši. Te so gospaud Markovič bilej pop, oni so vsigdar dougo mešo meli, bilau je tak, ka so že zvonili pa lūstvo še itak v cerkvi sejdllo. Edni so pejški odli k meši, drūgi pa z biciklinom, dapa na

vūzem je vsakši pejški ušo, tau je tak šega bejla.«

- *Ka je lūstvo svečat nosilo na vūzem v cejkri?*

»Šonko, dajca, hren, sau, pe-rece, krōj pa malo piti. Moji stariške so malo vina vsigdar nesli svečat, pa te doma je s tauga vsakši za edno malo kupico daubo. Gda je človek tak dougo nej djo mesau pa šonko, tau je te preveč žmano bilau. Gda smo k stauli seli, brž smo vse dolapodjeli, nej zaman, vejpa nas je doma šest bilau, dejdak, baba, ati, mama, dja pa Djoži.«

- *Bilau je tak, ka ste nej meli na vūzem šonko?*

»Bilau je tak petdesetoga leta, ka na vūzem je nam saused dau eden mali falat šonke, zato ka smo štiri lejta nej

zabadali.«

- *Zaka?*

»Vse so nam krajvzeli, pa tau so prajli, ka pri nas doma žejva stvar ne mora biti. Eden den je iz Sakalovec prejšo elnōk (predsednik) pa vse vtjūppaubro, ka je pri rami bilau, samo edna kokauš je ostala, stera se je skrejla. Tau kokauš smo te prejknesli k sauseda, k Dōjnini, steri so go nam polagali. Tak nam je te vsakši den edno dajco dala, če je kokauš znesla ali nej. Tau je zato bilau, ka so nam vse odnesli, ka smo prej kulactje bili. Zaman, ka ati pa mami sta edno drtinje zamle nej mejla, zato ka je vse dejdak emo pod svojim imenom. Sausedje so ma prajli, aj prejk da spejsati pulonje na sina, ka nam krajvzemejo, ka mo kulacdje, dapa dejdak pa baba sta nej dala, zato ka taša svoja sta bila. Tak so te nam

cejlo gauštjo, vse, ka smo doma kauli rama pa v rami meli, krajvzeli pa te še Békekölcsön smo mogli goravzeti. Petdesetoga leta smo te mi štiri djezero forintov mogli goravzeti, ka smo nej mogli vōplačati, pa te smo še porcije (davke) meli, vejš, ka je tau bilau. Osemnajset plūgov goštje so nam krajvzeli, gde so se najšli taši borauvdje, steri so sedem kubikov meli. V rama je tū nikanej ostalo, moja mati je na Francuškōm slōjžila pa dosta maudroga blaga mejla, prčece, postelino, omare, postale, dapa nika drūgo nej ostalo, samo štiri stene. Še postelesmo nej meli, spodkar na zemlej smo spali en čas, dočas sta nam Tek iz vesi pa Lōfner, steri je križe delo v Varaši, postelesmo nej dala. Samo enga konja smo meli pa grūnt, šteroga so nam zato njali, aj leko delamo pa doladavamo državi. Gda so odškodnine bile po 1990. leti, dja sem daubila, ka bi si leko kaj nazaj tjōjpili, dapa moj pokojni mauž Jenō je samo našo gauštjo sto nazaj tjōjpiti, na drūgo on nej sto tejtj. Tak smo te brezi goštje ostali, zaman sem ma pravla, aj nika tjōjpi, zato ka našo nikdar ne dajo nazaj, zato ka je nej bila za odškodnino vōspisana. Dapa on je taši bejo, ka je on na drūgo nej ušo, nej sto neakoma drūgoma gauštjo dolakūpiti, samo svojo. Naslejdne je nika zato tjōjpo, dapa na tistoj gauštji je dosta lastnikov (tulajdonos), nej raznokrazmerdjena, tak pa te s tistoga tū nika haska nega. Moram prajti, ka sem dja nikdar v življenji nika sreče nej mejla. Dapa dostakrat si mislim, ka vrag si z njim, samo aj zdravje mam, zato ka s seuv tak nika nemo nesla.«

(Kejp na prvi strani: *Baba Borovnjakine Aranke (s prave) na števanovskom cintori.*)

Karči Holec

Slovensko štenjé - ga vzem'te v roké! - 8.

Od lübezenski senj do želenja smrti

Rejč »klasika« znamenüje tau, če je edno delo nika najbaukšoga, če je v prvi klas valon. Nücali so go že v antiki, od 16. stoletja dale pa tau pravijo za najvišišo poezijo. Leko je tau preveč dobra zdrüžitv idej, forme pa štiluša ali pa kombinacija najvišiši, metafizični ino moralni življenjski pitanj s vsakdenešnjimi problemi. Pesmi *Franceta Prešerna* so vse tau vküper: za njega mamó šegau gučati, ka je prvi - pa največši - klasik slovenske literature.

Prešeren se je naraudo leta 1800 v gorenjskoj vesnici Vrba, v bogatoj paverskoj držini, v šteroj je bilau že več vönavčeni dühovnikov. Mati so ga steli ranč tak za plebanoša dati, depa mladi France je pri dvajsti lejtaj raj odišo štanderat pravo (jog) v Beč. Šaule je končo leta 1828 pa se povrno v Ljubljano, gde je delo kak pripravnik po kancelajaj. Leta 1833 je spozno svojo veliko lübezen *Primičevo Julijo*, čer bogate ljubljanske bautoške držine, štera je nikdar nej nazaj davala njegvi čütenj. Najbaukši padaš *Matija Čop* ma je mrau leta 1835, spozno pa je mladolejtno *Ano Jelovškovo*, s šterov je kisnej emo tri mlajše. V tej lejtaj se je padašivo s poljskim zbiratelom ljudski pesmi *Emilom Korytkom* ino s starim prijatelom, bohemom *Andrejom Smoletom*, pred smrtjov šteroga sta eške vödala pesmi *Valentina Vodnika*. Po leti 1840 je Prešeren spoj sam živo, zalübo se je v čer ednoga ljubljanskoga krčmaroše. Dugo je nej daubo svojoga kancelajaja kak advokat, eške samo leta 1846 v Kranji, gde je živo s svojov sestrov. V slejdnji

lejtaj je biu betežen, ništerni pravijo, ka je večkrat sto sebé vmoriti. Mrau je 8. februara

Prvi kejp o Franceti Prešerni, šteroga je po spomini namalo nemški slikar Franz Goldenstein

1849, te den je od leta 1945 svetek slovenske kulture, »Prešernov den«.

Prve pesmi Franceta Prešerna poznamo že iz leta 1824, do leta 1828, gda se je za vsikdar povrno v Ljubljano, pa je je nej dosta napiso. V tom cajti je gledó eške na starejše pelde, piso je léke lübezenske pesmi, visike »romantične« lübezni je eške nej pozno. Njegvi pogled je včási ironičen, depa skoro vsikdar optimističen. Brigajo ga lübezenske avanture, nej pa narod ali politični svejt.

Prva Prešernova pesem, štera je vöprišla, nosi ime »Dekletam«. Vse dekle opomina na tau, ka ne smejo zberati med mladoženci, vejpa leko ostanejo same na stara lejta. Idejo pesnik nutpokaže s kejpami biblične mane, rauž pa rose, štere vse preminéjo - ranč tak kak lepota dejkeu.

Djenau takšo miseu nosi »Zarjovena divičica«, v šteroj stara dekla premišlava o svojoj mladosti, gda je prosce tazagnala. Prešeren pokaže

kejp djagra, šteri strejla na ftiče pa donk nika ne zavadi. V pesmi »Zvezdogledam« čüjemo brodití pojba, šteri je iz oči liblene prešto srečo v lübezni, depa je naaupek brodo - ranč tak kak astronomi, šteri z zvezd škejo gorpriti na vrejmen.

Prva Prešernova balada »Povodni mož« je tö bole vesela. Idejo je daubo od indašnjoga polihistra *Janeza Vajkarda Valvasora*, pri šterom je bila Urška Scheffer iz 16. stoletja lagva dekla, štero je za razvüdanost - kak boža kaštiga - zlaudi odneso v pekeu. Prešernova Urška samo

zbéra med pojbbami, njau zgrabi figura iz mlašeči pripovejsti - povaudni mauž. Glaven tau verša je dinamičen ples, depa nej je vse tak strašno, liki bole špajсно, vejpa gizdavo žensko poštrafajo.

Mladi cajti Franceta Prešerna se končajo z romancama »Učenec« ino »Hčere svet« (tanač). V prvov zalübleni štander sam sebi pripovejda v trej talaj: trpi zavolo fašenka, vej je pa cejle pe-neze zagono, štere sta ma poslala oča pa mati; v fašenskom cajti je nika nej štandero; v etom čási pa se je z drüгим oženila njegva lübrica tö. Drüga romanca má že ovaško lübezensko pripovejst: oča preti čéri, ka prežené njenoga lüбина, šteri k njej odi - dekla pa ma tanačiva, aj go raj oženi s pojbbom, vej je tau edno samo rešenje. V svojoj mladi lejtaj je Prešeren eške nej piso o življenjsko-filozofski ali socialni proble-

ma, v njegovom mišljenji je najbole krepka razmenost, nej pa čütenje. Nej je biu eške romantik, v štiluši pa metriki pa je biu že veuki majster. Gda se je pesnik povrno v Ljubljano, je začno brž stapati prauti romantiki pa svojim zrejlím časom. Na tau ga je napelavo padaš *Matija Čop*, začnili so vödavati »Krajnske čbelice«. Prešeren je začno na svejt pa na žitek gledati romantično; s humorne erotike je prejküšo na romantično mišljenje o lübezni; žitek človeka je začno vküpzakapčivati z zgodovinov in bodaučnostjov naroda; pesniki je pripišüvo veuko znamenje za narod pa človečanstvo; začno je nücati klasične romanske pesniške forme.

brodi pesnik, tau mišljenje pa do svoje smrti eške večkrat dojspiše.

Takzvané »Sonete nesreče« je Prešeren napiso leta 1832, gda so se ma izpiti v Celovci lagvo prišikali. Za peldo je vzeu evropske sonete o obvüpanji ino želenji po smrti. Vsej sonetov je bilau oprvin sedem, iz »Krajnske čbelice« pa je vönjau ednoga. Prvi, sonet o Vrbi, spejva o začetki nesreč, žau ma je prej, ka je nej v paverskom svejti austo. Tam bi leko merno ino idilčno živo, nej kak v varaši. V drügom soneti je mladi človek kak liki v püstinji, pa gorpride, ka je istina prauti idealnoma svejti. Sonet o (h) rasti nutpokaže drejvo, štero je potro zimski viher - ranč

tak, kak čleka potere nesrečni žitek. V štrtom soneti se lidgé zaman bijejo prauti usodi (sors), mér samo v smrti najdejo. Pétí sonet je vrek cikluša, nutpokaže najbole kmične misli: žitek je vauza, njegvi zakon je preminevanje, v njem pa je glavno obvüpanje ino krivda - smrt je kak rešenje ino pozablenje, je glopko spanje. Slejdnji sonet guči o resignaciji, štera je več nej prautistavljanje usodi ali želenje po smrti, liki žitek brezi čütenja.

V zrejli lejtaj je Prešernova poezija dosegnila klasično ravén: v sebi drüži življenjsko najvišišo téme z dühovnim znamenjom ino spoj majstersko formo z žmetnimi verzi pa krepko estetiko. V prišešnjom tali naše serije spoznamo eške več pesmi s toga cajta, v šterom je France Prešeren slovenskoj literaturi dau njene največše kinče.

-dm-

Sonet »O, Vrba« v »Krajnskoj čbelici« iz leta 1834 - malo eške ovak, kak ga gnes poznamo

Nauve cajte so oprli nauvi verši: »Slovo od mladosti« nutpokaže nauvo mišljenje o žitki, štero je spoj romantično pa je o tej témi pisalo dosta evropski pesnikov. Za Prešerna je mladost srečni čas, gda človek eške ne vidi protivnosti med ideali pa istinov, v starejši lejtaj pa zavolo nje zgübi volau. Želenje po srečnom žitki se nikdar ne spuni,

KRATKO POROČILO O DELU SLOVENSKE ZVEZE V LETU 2017

Zveza Slovencev na Madžarskem bo imela 7. aprila redni letni občni zbor, zato objavljamo kratko poročilo, ki ga je predsedstvo Zveze sprejelo na seji 13. marca.

Uredništvo

Zveza Slovencev na Madžarskem je tudi v letu 2017 nadaljevala vrsto aktivnosti v skrbi za naš narodnostni obstoj. Koordinirali smo delovanje kulturnih skupin in organizirali različne programe za porabske malčke, osnovnošolce, dijake in odrasle. Prav tako smo sodelovali z drugo krovno organizacijo, Državno slovensko samoupravo, s slovenskimi društvi v Porabju, Sombotelu in v Budimpešti.

Kot sem omenil, je naša najpomembnejša naloga ohranjanje slovenskega jezika, slovenske kulture in razvoj gospodarstva. Ohranjanje naše bogate kulturne dediščine pa je naša druga pomembna naloga.

Največ so za ohranitev slovenske identitete v Porabju prispevale porabske kulturne skupine, kar je zasluga približno 120 članov v devetih kulturnih skupinah in njihovih mentorjev. Gre za ljubiteljsko kulturno dejavnost in skupine, ki ob ohranjanju ljudske kulture ter ustvarjanju kulturnih vrednot prispevajo tudi h krepitvi jezikovne identitete in narodne zavesti Slovencev na Madžarskem. Kulturne skupine so v lanskem letu opravile približno 80 nastopov na Madžarskem in v Sloveniji.

Delamo za Slovence na vseh področjih po svojih najboljših močeh. Za to

sem hvaležen svojim sodelavcem. Veliko lahko storimo že s tem, če se uspešno prijavljamo na slovenske in madžarske razpise. In ne samo to, pri prijavljanju na razpise pomagamo tudi drugim porabskim društvom.

Spoštovani, dovolite mi, da vam naštejemo večje dogodke, prireditve in uspehe, ki smo jih dosegli od zadnjega občnega zbora.

V razstavnem prostoru smo pripravili otvoritev ene fotorazstave in štirih slikarskih razstav umetnikov iz Madžarske in Slovenije. Avgusta smo pripravili že 16. mednarodno likovno kolonijo v soorganizaciji Galerije-Muzeja Lendava ter Občine Monošter.

V okviru projekta »Obujamo dediščino« smo skupaj s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota večkrat organizirali pravljicni večer za odrasle v različnih porabskih krajih.

12. februarja smo organizirali proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku, kjer smo predstavili tudi zgoščenko Edna ftica prileteja z ljudskimi pesmimi iz Porabja iz arhiva Glasbenonarodopisnega inštituta Slovenije.

Pripravili smo predstavitev knjige Branka Šömna in potopisno predavanje Srečka Kalamarja.

Dvakrat smo organizirali trimesečni tečaj slovenščine, enkrat za začetnike,

drugič za nadaljevalce.

Organizirali smo več zborovskih koncertov in gostili različne zборе iz Slovenije.

Pripravili smo recital Med Mújrof pa Rabof pesnika Tineta Mlinariča v sodelovanju z Moirissimo quartetom ter uglasbeno poezijo Ferija Lainščka, ki sta jo predstavila pesnik in mlada glasbenica Ditka.

Za otroke iz porabskih vrtcev smo izvedli štiri delavnice »S kravo Cifro na kmetijo« na Vzorčni kmetiji in v Hiši jabolk na Gornjem Seniku. Na koncu teh delavnic so otroci s slovenskima vzgojiteljicama pripravili razstavo v Slovenskem domu. Delavnice »S kravo Cifro na kmetijo« so se izkazale kot zelo uspešne, ker so se otroci skozi igro, druženje in pomoč na kmetiji naučili tudi novih slovenskih besed.

10. junija smo pripravili mednarodni festival plesa Lipafest, ki smo ga tokrat združili z 22. srečanjem Porabskih Slovencev, »Porabski dan«.

2. septembra smo v Saka- lovcih praznovali 20-letnico delovanja FS Saka- lovcu.

v decembru smo organizirali Porabski božični bazar in obisk Miklavža, ki je obdaril porabske otroke.

V našem vsakdanjem življenju so pomembne tudi šege in običaji, ki tudi vplivajo na krepitev naše identitete. Tako sta na fašenski torek Fašenek in Lenka spet hodila po Porabju in plesala za »kusto repo in za dugi len«. Jeseni pa smo skupaj s

Porabskim kulturnim in turističnim društvom Andovci organizirali že peto Vrajžo nauč (pot), ki je v zadnjih nekaj letih postala ena izmed najbolje obiskanih prireditev v Porabju.

Spoštovani, to je le bežen pregled našega bogatega in pestrega delovanja, vsega niti nisem naštel. Na to smo lahko ponosni in veseli.

Vesel sem tudi tega, da našo vsestransko delo cenijo tako na Madžarskem kot v naši matični domovini Sloveniji. Maja nas je obiskal László Kövér, predsednik madžarskega parlamenta, avgusta pa prvič tudi novi slovenski veleposlanik RS v Budimpešti, dr. Robert Kokalj.

Naša organizacija, Zveza Slovencev na Madžarskem, je lansko leto prav tako podelila odlikovanja oziroma štipendije za mlade, ki so najbolj aktivni na kulturnem področju. Upamo, da bo štipendija pomagala pri tem, da se mlada generacija bolj aktivno vključi v naše delo. Na Porabskem dnevu pa smo podelili tudi priznanja »Za Porabje«, ki so jih dobili Laci Bajzek, Iluš Dončec in Feri Gerič. Ob kulturnem dogajanju, ki ga je organizirala naša Zveza, so uspešno delale ostale slovenske institucije in društva. Razvojna agencija uspešno dela na gospodarskem področju. S svojimi aktivnostmi so pomagali tudi mladi Porabja ter društvo upokojencev, ki je prav tako zelo aktivno.

Pri našem delu je pomemben tudi političen dejav-

nik. Zveza Slovencev na Madžarskem je tudi v letu 2017 uspešno sodelovala s slovenskimi političnimi in kulturnimi institucijami, predvsem z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu, z Javnim skladom za kulturne dejavnosti RS, z Olimpijskim komitejem Slovenije, z Občino Murska Sobota, z občinami na Goričkem in madžarsko narodnostno skupnostjo v Prekmurju. Na Madžarskem uspešno sodelujemo z Državno slovensko samoupravo in našo zagovornico v madžarskem Parlamentu.

Pri našem delu smo lahko zmeraj računali na pomoč generalnega konzulata RS v Monoštru in veleposlaništva RS v Budimpešti.

Spoštovani, prepričan sem, da smo kljub posameznim oviram tudi v prejšnjem letu uresničili naše cilje in izvedli naše programe. Celo več, kot smo načrtovali.

Moram pa priznati, da sem malo razočaran, da nimamo na naših prireditvah več obiskovalcev iz Porabja. Vse te programe in prireditve delamo za vse nas, ki se še čutimo Slovence in ki nam ni vseeno za obstoj slovenskega jezika v Porabju. Tako vas na tem mestu še enkrat vljudno vabim na vse naše prireditve.

Vsem, ki ste pomagali pri našem delu tudi v lanskem letu, se iskreno zahvaljujem in vas prosim za nadaljnjo pomoč.

*Jože Hirnök
predsednik ZSM*

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 30. MARCA
DO 05. APRILA**

PETEK, 30.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost: Kaj nam povedo jamski sedimenti?, oddaja o znanosti, 12.25 Zlata dekleta (I.): Mala ljubezen, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.05 Duhovni utrip: Dolga pot odpuščanja, 16.25 Zlata dekleta (II.): Odpusti mi, oče, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Alpe-Donava-Jadran, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Pujša Pepa: Leteča veterinarika, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Med valovi, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 23.05 Cinecitta - zgodba o seksu, mamilih in črnih srjcah, italijanski dokumentarni film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

PETEK, 30.03.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.30 Prislunhimo tišini, 9.15 Bleščica, oddaja o modi, 10.10 Hišica v preriji (IX.): Časi se spreminjajo, ameriška nadaljevanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 14.25 Dober dan, 15.10 O živilih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.35 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.00 Migaj raje z nami, 16.30 Halo TV, 17.10 Drage moje tovarišice kuharice, dokumentarni film, 18.00 Evangeličansko velikonočno bogoslužje, prenos iz Gornjih Slavečev, 18.55 Otroški program: Op! 20.00 Goreči škof, dokumentarna oddaja, 21.00 Svete stopnice, dokumentarni feljton, 21.15 Križev pot, prenos iz rimskega Koloseja, 22.50 Marie Heurtin, francoski film, 0.30 Glasbeni spoti, 1.35 Zabavni kanal, 5.20 Glasbeni spoti

SOBOTA, 31.03.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 11.15 Tednik, 12.20 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živilih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.40 Mame, slovenska nanizanka, 2018, 15.05 Ambienti, 15.35 Profil, 16.00 Cesarjev kuhar, japonska serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Nigel Latta dela eksplozivne poskuse, novozelandska dok. serija, 17.45 Popolna družina: Polonca, humoristična nanizanka, 18.00 Kuharija na kubik, kuharska oddaja, 18.30 Ozare, 18.35 Miriam, risanka, 18.40 Pujša Pepa, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Bučke, izmišljene novice, 21.40 Zapuščina, danska nadaljevanka, 22.45 Poročila, Šport, Vreme, 23.15 Vrnitev na Itako, francosko belgijski film, 0.50 Profil, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Info-kanal

SOBOTA, 31.03.2018, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 10.00 Čarokuhinja pri atu: Tajska, 10.30 10 domačih, 11.15 Med valovi, 12.00 Wolfgang A. Mozart: Rekvijem v d-molu, K. 626 (Solisti, Simfonični orkester RTV Slovenija in Loris Voltolini), 13.25 Škofjeloški pasijon, adaptacija predstave, 14.10 Ruševec, dokumentarni film, 15.00 Najdenček, mladinski igrani film, 16.15 Drage moje tovarišice kuharice, dokumentarni film, 17.00 Hišica v preriji (IX.): Dobrodošli v Olesonvillu, ameriška nadaljevanka, 18.00 Dva vodika, en kisik, dokumentarni film z zvočnim opisom za slepe in slabovidne, 18.55 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.10 Življenje z avtizmom, dokumentarni film za otroke in mlade, Velika Britanija, 19.25 Čist zares: Escape room, mladinska dokumentarna serija, 20.00 Umori na podeželju (XVIII.): Žetev duš, britanska nanizanka, 21.40 Pot na SP v nogometu, 22.05 Alpski magazin, 22.40 Lado Leskovar - 60 let na odru, gala koncert, 0.50 Glasbeni spoti, 2.00 Pot na SP v nogometu, 2.30 Alpski magazin, 2.55 Zabavni kanal, 5.15 Glasbeni spoti

NEDELJA, 01.04.2018, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.10 Govoreči Tom in prijatelji, risanka, 9.20 Džamila in Aladin, angleška otroška nanizanka, 9.50 Ozare, 10.00 Velikonočna maša iz Vatikana, 12.00 Urbi et orbi, 12.30 Obzorja duha: Kristus je vstal, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.45 Nekateri so za vroče, ameriški film, 16.45 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 In to je vse!: Predelovalnica papirja, risanka, 18.45 Dobrodošli pri Jonu: Piknik, risanka, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Mame: Kriza srednjih let, slovenska nanizanka, 20.30 Intervju, 21.20 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 21.50 Poročila, Šport,

Vreme, 22.10 Pričevalci: Boris Pahor - slovenska vest stoletja, dokumentarna oddaja, 23.45 Za lahko noč, 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.20 Info-kanal

NEDELJA, 01.04.2018, II. spored TVS

6.45 Duhovni utrip: Dolga pot odpuščanja, 7.00 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 7.50 Glasbena matineja, 9.25 Nigel Latta dela eksplozivne poskuse: Avtomobilski trki, novozelandska dokumentarna serija, 9.50 Slastna kuhinja: Goveja rulada z omako, 10.05 Ko letijo vrane, francosko-belgijsko-luksemburško-kanadski film, 11.35 Svetovni popotnik: Cesta 40: Patagonija, 12.45 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Tone, javi se!, dokumentarni film, 15.20 Koncert ob 50-letnici delovanja New Swing Quarteta, 16.20 Romanje k svetemu Jakobu, dokumentarna oddaja, 17.50 Rokomet - pokal Slovenije (Ž), 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Zgodba o Bogu: Zakaj obstaja zlo, ameriška dokumentarna serija, 20.55 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.25 Ambienti, 21.55 Avtomobilnost, 22.25 Bleščica, oddaja o modi, 22.55 Bučke, izmišljene novice, 23.15 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 0.35 Glasbeni spoti, 1.40 Rokomet - pokal Slovenije (Ž), 4.00 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 4.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

PONEDELJEK, 02.04.2018, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, 9.00 Sestre, dokumentarni film, 9.55 Kuharija na kubik, kuharska oddaja, 10.25 10 domačih, 10.55 Vem!, kviz, 11.45 Kaj govoriš? = So vakeres? 12.25 Zlata dekleta (I.): V Rosini postelji, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Sveto in svet, 14.30 S-prehodi, 15.00 Dober dan, Koroska, 15.30 Osmi dan, 16.00 Z glasbo in s plesom, 16.25 Zlata dekleta (II.): Dolgo potovanje v marinaro, ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Posebne zgodbe, dokumentarni film, 17.55 Novice, 18.00 Young Village Folk: Camille in Roger iz Korzike - mlad par z dvema kmetijama, 18.10 Lili in Čarni zaliv: Gora plastike, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Odhajam na pot, nemiški film, 21.40 Voj po starem mestu, dokumentarna oddaja, 22.05 Poročila, Šport, Vreme, 22.30 Pesem zvonov, dokumentarni feljton, 22.55 Glasbeni večer, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, 1.20 Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.45 Info-kanal

PONEDELJEK, 02.04.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 11.05 Goreči škof, dokumentarna oddaja, 12.00 Svete stopnice, dokumentarni feljton, 12.10 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.20 Deček in svet, brazilski film, 14.55 Hišica v preriji (IX.): Bes, ameriška nadaljevanka, 16.00 Avtomobilnost, 16.50 Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti rad, gala koncert, 18.55 Čudogozd: Hišica na drevesu, igrane domišljajske zgodbe, 19.05 Animiranka: Mravlje in murn, animirana pravljica, 19.10 Vetrnica: Palačinke, 19.20 Bukvožerček: Mala čarovnica Lili - Potopljeno kraljestvo, otroška oddaja o knjigah, 19.30 Čudovita Japonska, japonska nanizanka, 20.00 Svetovni popotnik: Najzanimivejše južnoameriške pustolovščine, 20.55 Inšpektor Banks (V.), britanska nadaljevanka, 21.50 Broadchurch (III.), britanska nadaljevanka, 22.45 Led in nebo, francoski dokumentarni film, 0.20 Glasbeni spoti, 1.25 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

TOREK, 03.04.2018, I. spored TVS

6.25 Dnevnikov izbor, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Obzorja duha: Kristus je vstal, 12.25 Zlata dekleta (I.): Resnica vedno pride na dan, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju: dr. Peter Štumpf, 14.35 Kino Fokus, 15.00 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.30 Otroški program: Op! 15.55 City folk - Obrazi mest, dokumentarna oddaja, 16.25 Zlata dekleta (II.), ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Ženkeci: Kristalna drevesa, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Brata Dassler - pionirja in tekmeča, nemška nadaljevanka, 20.50 Iran - skrivno potovanje po deželi ajatol, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 23.05 Pričevalci: Francka Anžin in Anita Ana Pleško, dokumentarna oddaja, 1.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.50 Info-kanal

TOREK, 03.04.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.40 Slovenski vodni krog: Sava Dolinka, dokumentarna nanizanka, 9.25 Village Folk - Ljudje podeželja: Jose Bove, dokumentarna serija, 9.50 Alpe-Donava-Jadran, 10.30 Hišica v preriji (IX.): Bes, ameriška nadaljevanka, 11.15 Dobro jutro, 14.10 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 14.50 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 16.10 Čarokuhinja pri atu: Amerika, 16.30 Halo TV, 17.10 Nogomet - pokal Slovenije: Gorica - Aluminij, polfinale, 19.15 Kdo si pa ti?, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.40 Prenosni telefon in gospodar reke, kratki igrani film EBU iz Japonske, 20.05 Onkraj avtističnega spektra, kanadska dokumentarna oddaja, 21.05 Prava ideja, 21.40 Akcent: Gospodarske nagrade skozi čas, 22.35 Mejniki zvoka: Človeški instrument, ameriška dokumentarna serija, 23.35 Glasbeni spoti, 0.35 Nogomet - pokal Slovenije: Gorica - Aluminij, polfinale, 2.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

SREDA, 04.04.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Iz mariborskega studia, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Slastna kuhinja: Fondi, 12.00 Voj po starem mestu, dokumentarna oddaja, 12.25 Zlata dekleta (I.): Lepo počasi, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Intervju, 14.35 Duhovni utrip: Dolga pot odpuščanja, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.35 Male sive celice, kviz, 16.25 Zlata dekleta (II.), ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.05 Dobrodošli pri Jonu: Bala sena, risanka, 18.10 Mimi in Liza: Diši po vaniliji, risanka, 18.15 Dobrodošli pri Jonu: Žareča špelca, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Križišče 48, koprodukcijski film, 21.40 Luknja, kratki igrani film AGRFT, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 22.55 Sveto in svet, 23.55 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Info-kanal

SREDA, 04.04.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.45 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 9.30 Neznana Slovenija - Razgledi s stolpov, dokumentarna oddaja, 10.15 10 domačih, 11.00 Halo TV, 11.35 Dobro jutro, 14.15 Dober dan: Iz mariborskega studia, 15.10 Vikend paket, 16.30 Halo TV, 17.10 Ambienti, 17.55 Nogomet - pokal Slovenije: Olimpija - Celje, polfinale, 19.55 Žrebanje Lota, 20.00 Glasba skozi čas: Barok, 1. del, nemška glasbena dokumentarna serija, 20.45 Spogledljiva klasika...: Kraj se zabava (F. Gulda, Menuett), 20.55 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek, 21.55 Bleščica, oddaja o modi, 22.25 Prevara (I.), ameriška nadaljevanka, 23.30 Glasbeni spoti, 0.30 Nogomet - pokal Slovenije: Olimpija - Celje, polfinale, 2.15 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

ČETRTEK, 05.04.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.25 Zlata dekleta (I.): Operacija, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Akcent: Gospodarske nagrade skozi čas, 14.30 Slovenci v Italiji, 15.00 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, oddaja TV Lendava, 15.50 Prava ideja, 16.25 Zlata dekleta (II.), ameriška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Utrinek: Dan odprtih vrat evropske hiše, 18.05 Mala kraljična: Hočem svoj zob!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Šport, Kultura, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Veliki slikarji na malem zaslону, britanska dokumentarna serija, 0.30 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Info-kanal

ČETRTEK, 05.04.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.50 Slovenski vodni krog: Sava Bohinjka, dokumentarna nanizanka, 9.30 Med valovi, 10.10 Nigel Latta dela eksplozivne poskuse: Avtomobilski trki, novozelandska dokumentarna serija, 10.50 Fani Okič: Polepšali ste mi dan, dokumentarni film, 11.55 Halo TV, 12.45 Dobro jutro, 15.50 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.30 Halo TV, 17.15 Hišica v preriji (IX.): Mali Lou, ameriška nadaljevanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Mulčki: Jutri je pouk, risanka, 19.05 Pesem iz oblakov, kratki dokumentarni film iz Slovenije, 19.25 Čudovita Japonska: prefektura Ivate: Izlet po zelenju, japonska nanizanka, 20.00 Prvinska preizkušnja: Pri plemenu Tagbanua, britanska dokumentarna serija, 20.55 Avtomobilnost, 21.30 Stranski učinki, ameriški film, 23.20 Slovenska jazz scena, 0.20 Glasbeni spoti, 1.20 Zabavni kanal, 5.25 Glasbeni spoti

Pozvanje

Razvojna agencija Slovenska krajina vas vabi na delavnico na temo » Zimski rez in spomladanska dela v travniških sadovnjakih«.

Delavnica baude 7. aprila 2018 na Gorenjom Seniki.

Z delom začnemo v 14.00 vóri, srečali se bomo pri Slovenski vzorčni kmetiji na Gorenjom Seniki.

Prisrčno vabljeni!

Zveza Slovencev na Madžarskem

vas vljudno vabi na

OTVORITEV RAZSTAVE GRAFIK

LINOREZ/LESOREZ

akademskega umetnika

Mihe Eriča,

ki bo v petek, 6. aprila 2018, ob

17. uri

v Slovenskem domu v Monoštru.

Spremljevalni glaseni program:

mag. Natalija Šepul - citre

Miha Erič - orglice

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

A Magyarországi Szlovének

Szövetsége szeretettel meghívja

Önt MIHA ERIČ képzőművész

GRAFIKAI (LINÓMETSZET,
FAMETSZET)

kiállításának megnyitójára,

melyre 2018. április 6.-án

(pénteken) kerül sor a Szlovének

Háza kiállítótermében.

A zenei programban

közreműködik:

Natalija Šepul - citera

Miha Erič - szájharmonika

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Rokodelska delavnica za ozaveščanje v Sakalovcih

Udeleženci so se v okviru rokodelske delavnice spoznavali s tem, kako lahko pomagajo, da bi njihovo naselje bilo čistejše, da bi bilo v vasi čim manj odpadkov. Otroci so pripravljali igračke in slike iz odvečne embalaže, plastičnih kozarčkov in plastenk. Delavnica za ozaveščanje je bila izvedena s finančno podporo kmetijskega ministrstva.

L.R.H.

Češčenje oltarskoga svetstva v Slovenski vesi

21. marciúša so v Slovenski vesi meli celodnevno češčenje izpostavljenega oltarskoga svetstva (najsvetejšega). Oltarsko svetstvo so izpostavili pri sveti meši dopoldneva, po tejm so leko verniki cejli den čestili (molili) oltarsko svetstvo individualno. Zadvečerek po večernici so verniki prejeli blagoslov oltarskoga svetstva.

L.R.H.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:

Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök